

Grębecka, Wanda / Drewnowski, Jerzy

Posiedzenia Zakładu Historii Nauk Społecznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 24/4, 859-860

1979

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i dr Z. Tokarska, opowiadając się za ograniczeniem zakresu tematycznego pracy. Z kolei dr W. Rolbiecki zwrócił uwagę na potrzebę uwydatnienia wpływu, jaki na politykę naukową współczesnych Włoch wywiera ich sytuacja finansowa, a także pewne aspekty regionalizmu włoskiego. Powszechnie podkreślano znaczenie podjętego przez autora opracowania.

W swojej odpowiedzi dr E. Tomaszewski zgodził się z głównym postulatem uczestników dyskusji, tj. skoncentrowania się na centralnym wątku pracy.

Jan Piskurewicz
(Warszawa)

POSIEDZENIA ZAKŁADU HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH

1

W dniu 23 marca 1979 roku doc. Władysław Maria Grabski wygłosił referat pt. *O zastosowaniu teorii informacji w krytyce źródłowej i historiografii XVIII wieku*. Referent przedstawił – na przykładzie badań nad dziejami Komisji Edukacji Narodowej – walory teorii informacji jako nowego, odmiennego – od tradycyjnie stosowanych przez historyków – instrumentu porządkowania materiału źródłowego. Zwrócił uwagę, iż pozwala on nie tylko na wyciąganie nowych wniosków, ale przede wszystkim na stawianie nowych pytań badawczych, które nie mogłyby być sformułowane w ramach tradycyjnego sposobu myślenia.

Dyskusja w której wzięli udział dr F. Bronowski, doc. K. Targosz, doc. Z. Wardęska, doc. I. Stasiewicz-Jasiukowa skupiła się wokół problemu celowości i zasięgu stosowania teorii informacji w badaniach historycznych, a szczególnie w historii nauki. Wielu dyskutantów stało na stanowisku, że przedstawiony model zastosowania teorii informacji ma nikielne walory poznawcze.

Wanda Grębecka
(Warszawa)

2

25 maja 1979 r. odbyło się posiedzenie, na którym doc. Karolina Targosz wygłosiła referat pt. *Studia Jana Sobieskiego w Holandii*. Przedstawiony przez prelegentkę tekst wiąże się ściśle z jej badaniami nad mecenatem kulturalnym Sobieskiego i stanowi wstępne opracowanie części przyszłej monografii poświęconej temu szerszemu zagadnieniu. Po scharakteryzowaniu trasy i celów młodzieńczych podróży Sobieskiego referentka skoncentrowała się na jego studiach sztuki wojennej w Holandii. Wiele uwagi poświęciła również stanowi i charakterowi wiedzy wojskowej, wykładanej i stosowanej w tym kraju.

Po referacie wywiązała się ożywiona dyskusja, w której na pierwszy plan wysunęły się sprawy metodologiczne i kwestie związane z inicjatywą Sobieskiego w sprawie utworzenia w Polsce szkoły rycerskiej.

Wśród zagadnień metodologicznych zwrócono m.in. uwagę na potrzebę nowoczesnego kwestionariusza pytań dla podjętej monografii; zaproponowano poruszenie w niej takich spraw, jak: cele polityczne Sobieskich; zainteresowania habsburskie i burbońskie poczynaniami tego rodu i w ogóle działalnością polskiej magnaterii; sposób tworzenia kadr dyplomatycznych; charakter studiów zagranicznych polskich magnatów (doc. W. M. Grabski). Podkreślono też konieczność wyraźnego odróżnienia w tekście historycznego opracowania zaczerpniętych bezpośrednio ze źródeł wiadomości od przypuszczeń i hipotez autora. Zebrani podzielili się swymi doświadczeniami w tej dziedzinie i próbowali sformułować pewne szczegółowe dyrektywy (W. M. Grabski, I. Stasiewicz-Jasiukowa, K. Targosz, Z. Wardęska, J. Drewnowski).

Sprawę projektu utworzenia w Polsce szkoły rycerskiej dyskutowano w kontekście działalności Sobieskiego jako mecenasa oraz owocności jego studiów holenderskich. Przypomniano, iż późniejsza realizacja tego zamierzenia była poprzedzona serią inicjatyw o wiele liczniejszych i o wiele starszych niż sobie z tego zdawano sprawę w dotychczasowej literaturze (I. Stasiwicz-Jasiukowa, K. Targosz). Wskazano na nieznaną projekt powołania do życia szkoły kształcącej kadry korpusu inżynierów, opracowany w roku 1752 (J. Kozłowski).

Dyskusję zamknięto wnioskiem, by interesujące zebranych zagadnienia wojskowe zostały przedstawione specjalistom z tej dziedziny. Postanowiono, że na następne zebranie Zakładu zostaną zaproszeni historycy wojskowości i że punktem wyjścia do dyskusji będą trzy referaty: 1) doc. K. Targosz *Zabiegi o utworzenie Akademii Rycerskiej w Polsce w wieku XVII oraz studia zagraniczne szlachty polskiej*, 2) mgra J. Kozłowskiego *Z 1752 roku projekt założenia Szkoły Inżynierów Wojskowych przy Bibliotece Żaluskich*, 3) doc. W. M. Grabskiego *Spór o wiedzę wojskową w głównych systemach edukacyjnych XVIII wieku w Polsce*.

Jerzy Drewnowski
(Warszawa)

O KSZTAŁT MONOGRAFII: *DZIEJE NAUK FARMACEUTYCZNYCH W POLSCE 1918–1978*

Dnia 9 XI 1978 r. w Pałacu Staszica w Warszawie odbyło się zebranie autorów planowanej przez Zespół Historii Farmacji monografii poświęconej dziejom nauk farmaceutycznych w Polsce 1918–1978. W zagajeniu – kierownik Zespołu – dr B. Kuźnicka – omówiła problemy organizacyjne i badawcze Zespołu, wskazując na główny cel poznawczy: ukazanie miejsca farmacji jako dziedziny przyrodniczej, ale o wielorakich aspektach humanistycznych, w zespole innych nauk, przede wszystkim – botaniki i chemii, a także – przedstawienie procesów integracyjnych w łonie farmacji oraz separacyjnych, jak np. tworzenie nowych dyscyplin farmaceutycznych.

W Zespole, który zrzesza kilkudziesięciuosobową grupę specjalistów różnych dziedzin, wyodrębniono kilka głównych tematów, wchodzących w zakres planów badawczych Instytutu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN: 1) Źródła do historii środków leczniczych w I Rzeczypospolitej; 2) Polska myśl farmaceutyczna w XIX i XX wieku; 3) Geneza i rozwój historii farmacji jako dyscypliny naukowej oraz 4) Dzieje nauk farmaceutycznych w Polsce 1918–1978.

Sprawą najważniejszą i najpilniejszą jest opracowanie czwartego tematu, a więc dziejów najnowszych, w których farmacja polska ma największy dorobek. W tej sytuacji Zespół Historii Farmacji zwrócił się do rzeczywistych twórców tej historii z propozycją opracowania zbiorowej syntezy, w której przedstawionoby ocenę polskiej farmacji.

Następnie prof. Z. Jerzmanowska odczytała i poddała pod dyskusję uwagi metodyczne oraz projekt wstępny przyszłej publikacji, przygotowany przez Komitet Redakcyjny w składzie: prof. Z. Jerzmanowska, dr B. Kuźnicka, dr J. Szostak. Projekt ten postulował podział opracowania na 3 okresy historyczne: I) Okres międzywojenny; II) Lata wojny i okupacji; III) Okres powojenny. Dla każdego z tych okresów proponował opracowanie dziejów nauk farmaceutycznych w układzie problemowym. Największą trudność w tym ujęciu pracy stanowiło wytypowanie takich problemów, aby ich zakres tematyczny obejmował wszystkie kierunki rozwoju farmacji naukowej.

Dyskusja koncentrowała się wokół następujących zagadnień: 1) Cele i charakter monografii; 2) Problemy metodologiczne; 3) Plan i zakres pracy – uwagi do projektu wstępnego.

Dyskutanci wnieśli wiele cennych poprawek do projektu wstępnego. Monografia ma przedstawiać dorobek polskiej farmacji w okresie ostatniego sześćdziesięciolecia; wskazać, czym jest farmacja współczesna, jaka jest jej rola i jakie miejsce zajmują dziś farmaceuci tak w nauce, jak i w różnych dziedzinach zawodowych. Do tych osiągnięć należy m.in. zaliczyć polskie pierwsze wdrożenia wyników badań naukowych do przemysłu, jak również reformy studiów farmaceutycznych. Szeroko dyskutowano nad zagadnieniami stosowanej terminologii i zakresu tematycznego poszczególnych rozdziałów. Dyskusja pozwoliła na ustalenie ogólnej koncepcji monografii.